

MAPFIELD-projektet og målrettet kvælstofregulering

MapField metoder, koncept og
anvendelsesmuligheder i forhold til kortlægning af
kvælstofretention

Birgitte Hansen, seniorforsker, GEUS

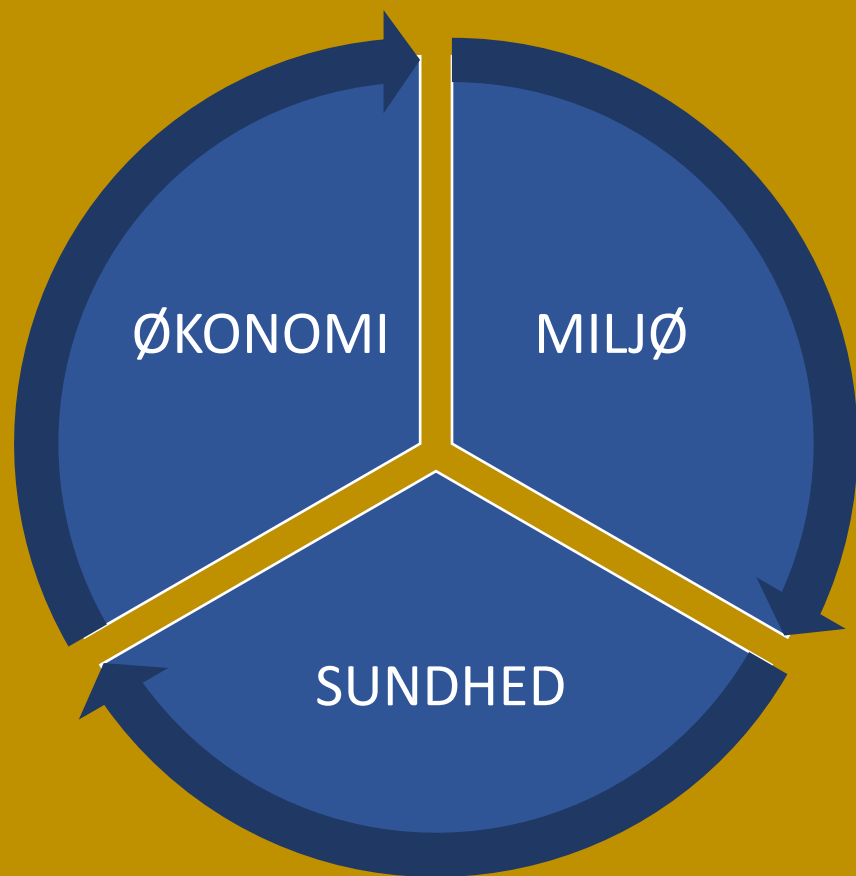
ATV vintermøde 7. marts og online møde 15. august 2023

GEUS

MapField – field scale mapping for targeted N-regulation and management

MapField's formål

- Udvikling af værktøjer til bestemmelse af N-retention på markniveau
- Bidrage med viden til opfyldelse af EU's vandrammedirektiv
- Bidrage med viden til omkostningseffektiv N-regulering

Omkostningseffektiv N-regulering

På hvilke marker vil effekten af virkemidler til reduktion af N-udvaskningen være størst sådan at omkostningerne bliver mindst?

Aktualitet:

Politisk aftale om grøn omstilling af dansk landbrug
oktober 2021

- Årligt reduktionsmål for kvælstofudledning til kystvande inden 2027 på 13.100 ton N pr år
- Målrettet N-regulering: 3.500 – 6.500 ton N pr år
- Dvs. 27 – 50 % af samlet indsats

Aktualitet:

Kvælstoftilstanden i vandmiljøet

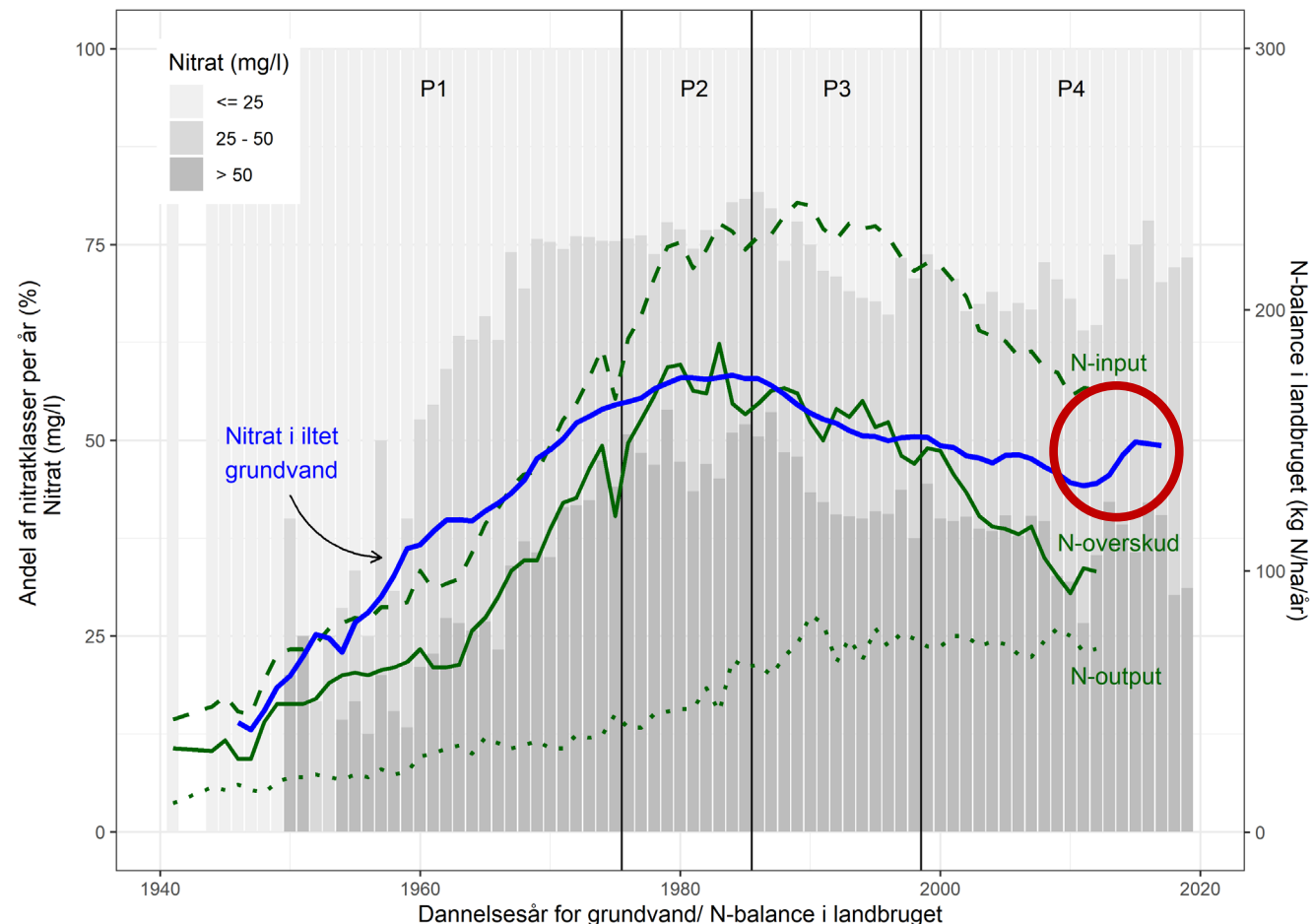
- Reduktion på ca. 50 % af N-udledning til vandløb og havet fra 1990-2018

Thodsen m.fl., 2019

- 14 ud af 123 kystvande er i god kemisk tilstand

Miljøministeriet, 2021

ILTET GRUNDVAND GRUMO

Thorling m.fl., 2023

Der er brug for viden om N-retention på markniveau

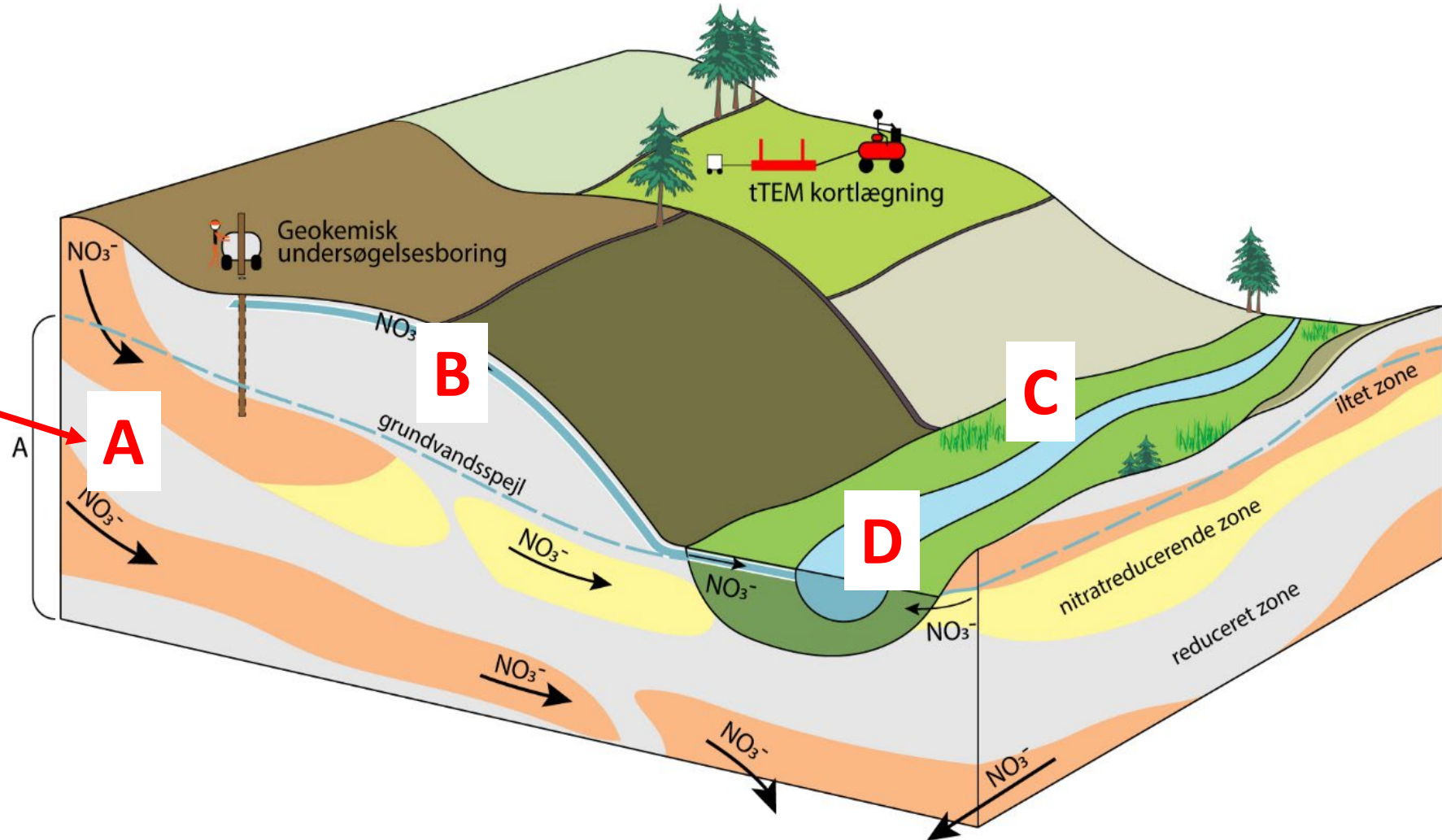
Dvs. den naturlige omsætning af nitrat (NO_3^-) i grundvandet til lattergas (N_2O) eller inaktivt kvælstof (N_2) i atmosfæren.

N-retention i landskabet

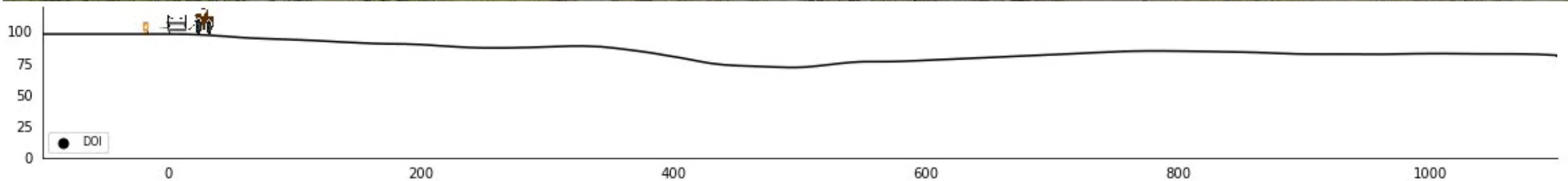
MapField fokuserer
på N-retention i
grundvandet

tTEM-scanning af undergrunden

HydroGeophysics Group
AARHUS UNIVERSITY

Geokemiske undersøgelser

- Grundvandskemi, sediment kemi, sediment farve, lithologi og N-omsætningsrater

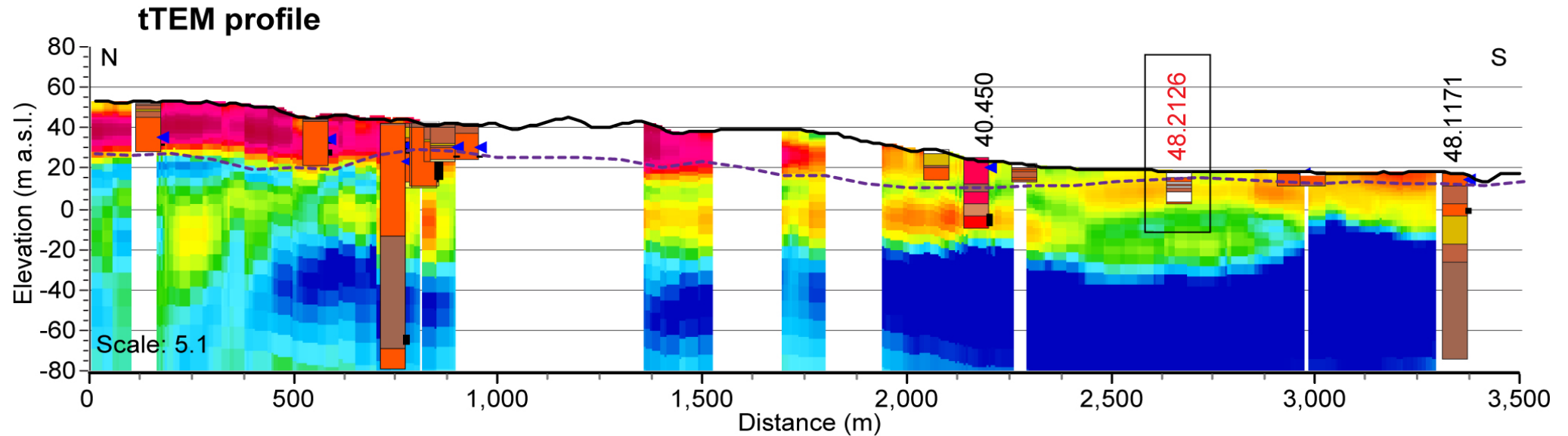
Foto: Bente Fyrstenberg Nedergaard

Nord

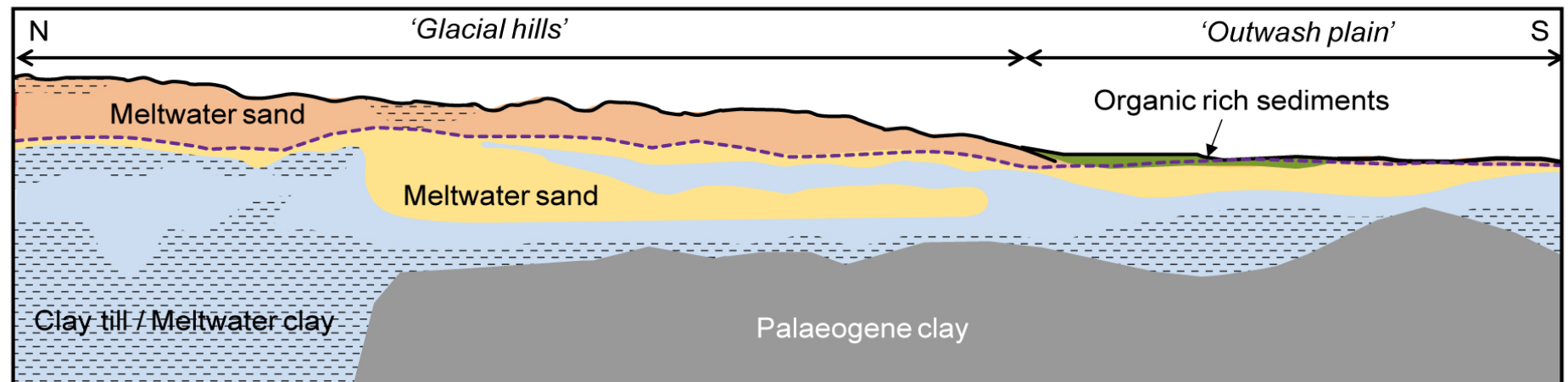

Integration af geologisk og kemisk viden

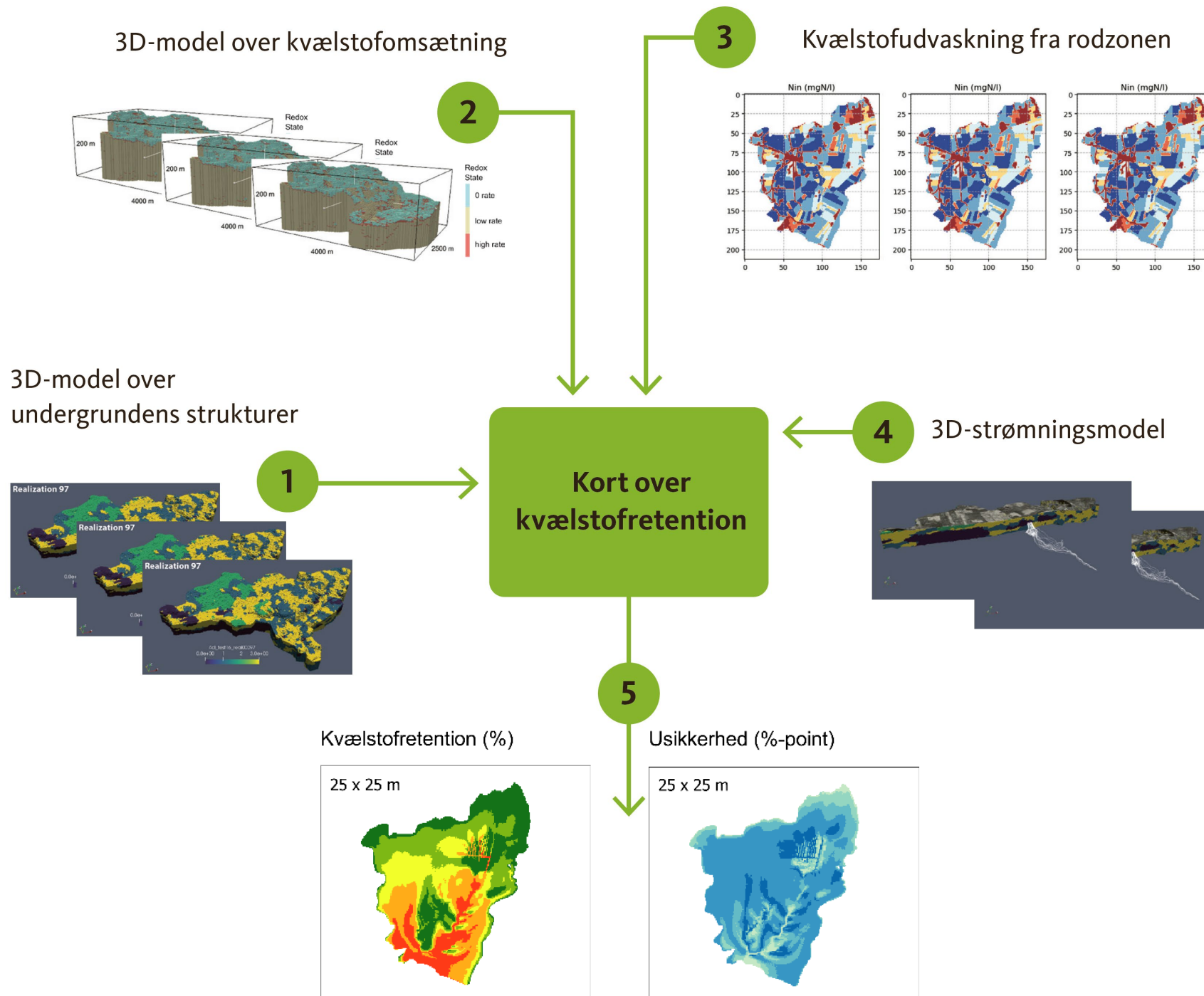

Conceptual model of geology and redox structure

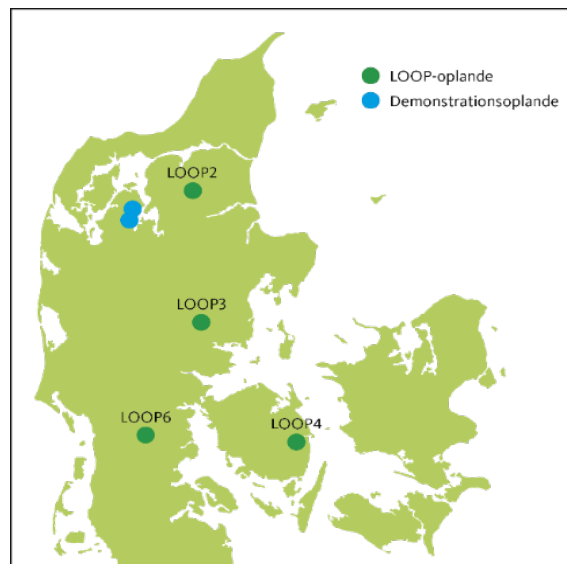
Modellering

- Model-input
  - Strukturer
  - N-udvaskning
  - Perkolation
  - Transporttider
  - N-omsætningsrater
- Model-kontrol
  - Trykniveauer
  - Afstrømning
  - N-udledning til vandløb
- Mange lige sandsynlige modeller genereres vha. MPS

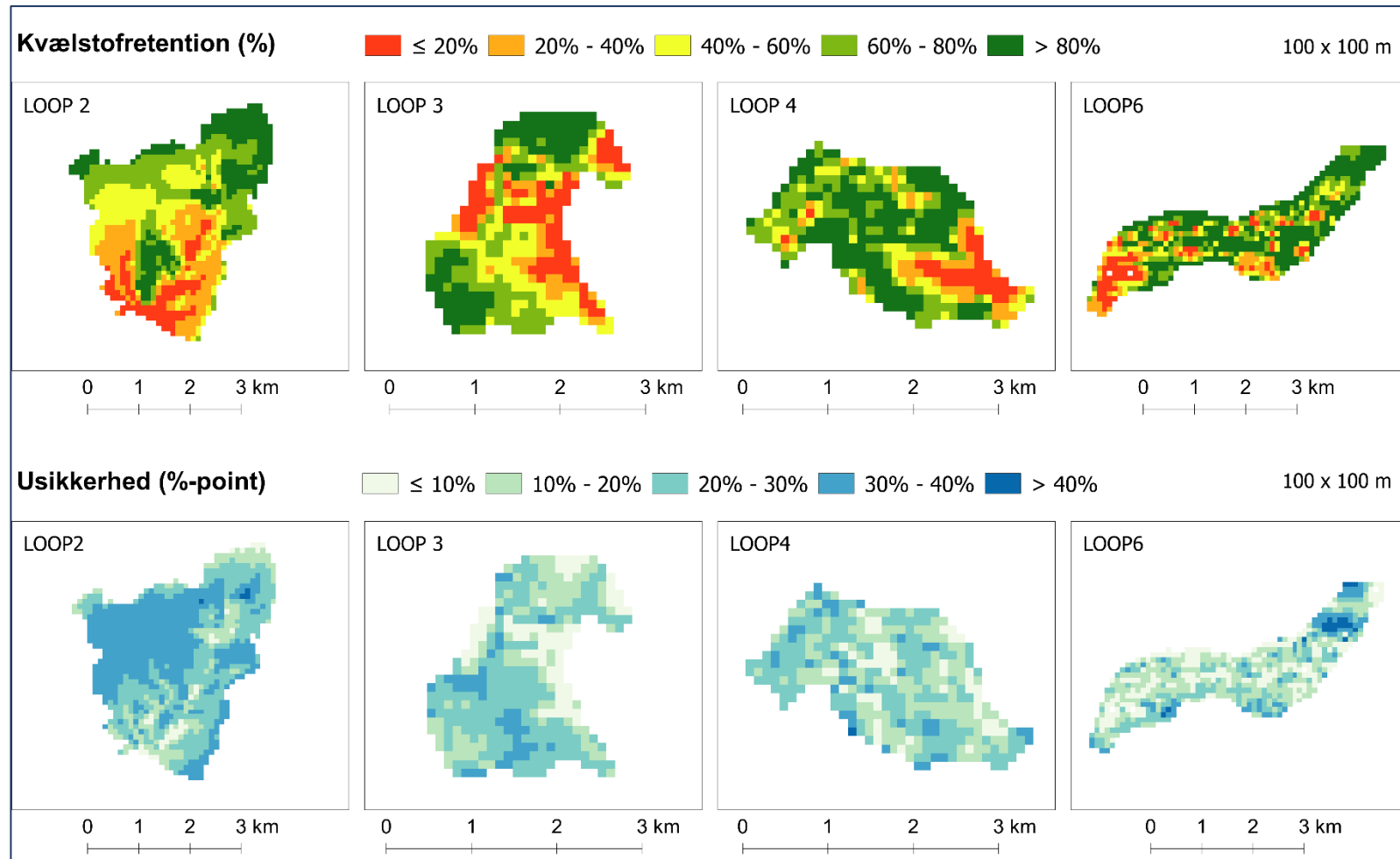

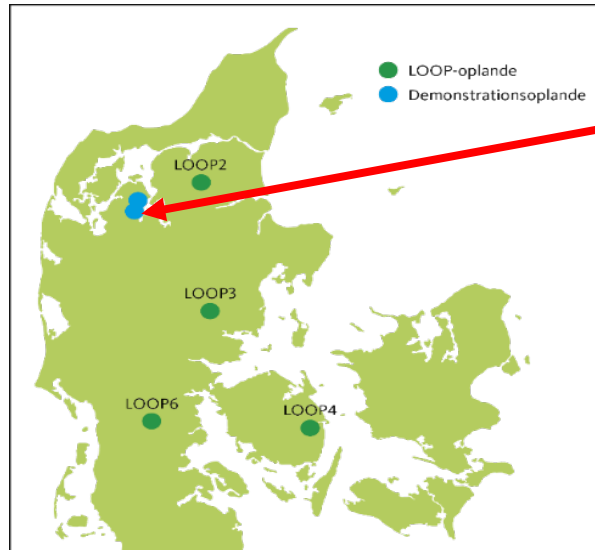
N-retentionskort for LOOP-områderne

N-retentionskortene
viser stort potentiale for
målretning

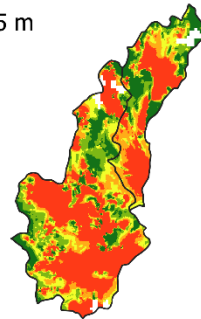

N-retentionskort for demo-områderne ved Salling

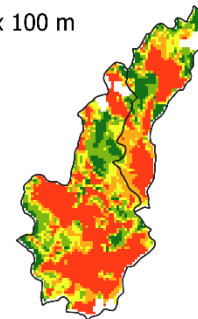

Kvælstofretention (%)

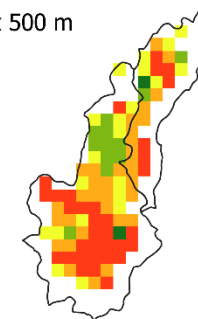
25 x 25 m

100 x 100 m

500 x 500 m

ID15-niveau

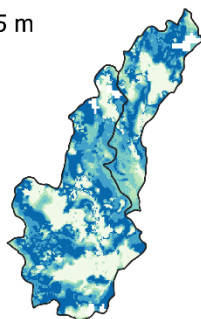
36.9%

0 1 2 3 km
| | | |

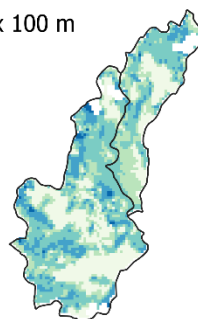
■ ≤ 20%
 ■ 20% - 40%
 ■ 40% - 60%
 ■ 60% - 80%
 ■ > 80%

Usikkerhed (%-point)

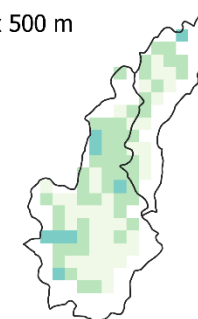
25 x 25 m

100 x 100 m

500 x 500 m

ID15-niveau

6.3%

0 1 2 3 km
| | | |

■ ≤ 10%
 ■ 10% - 20%
 ■ 20% - 30%
 ■ 30% - 40%
 ■ > 40%

Jo større
detaljeringsgrad på N-
retentionskortene jo
større usikkerhed

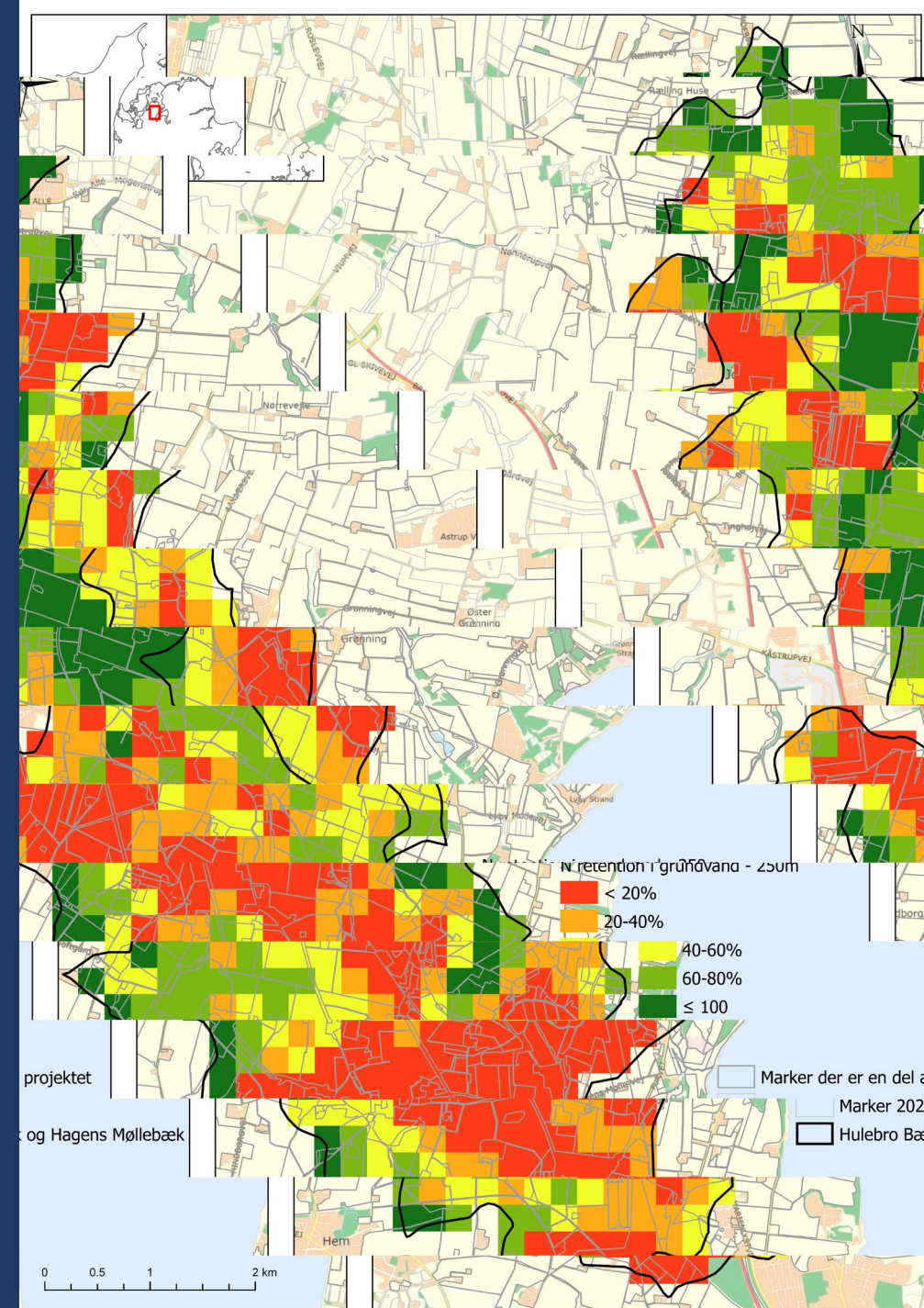

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

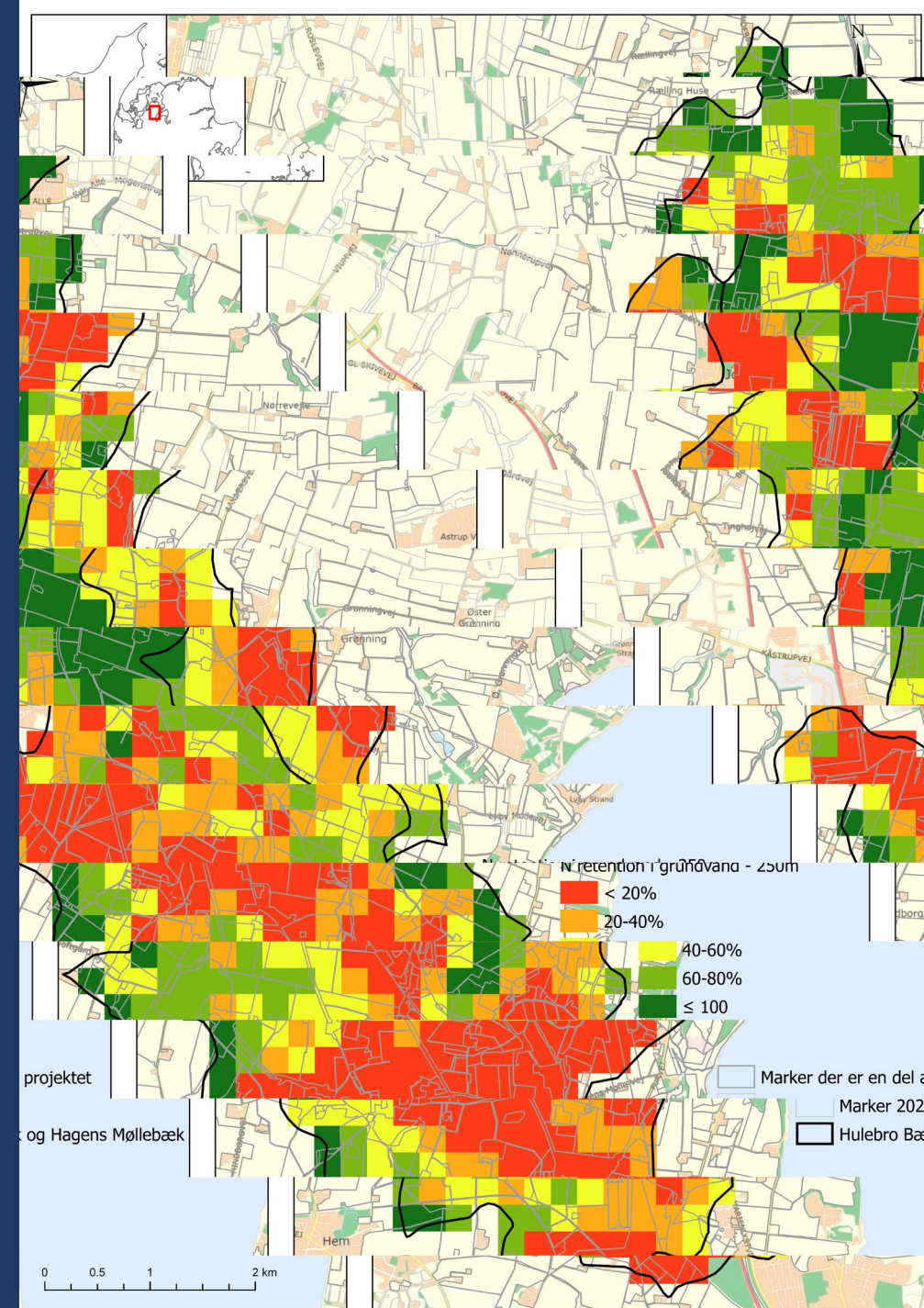

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

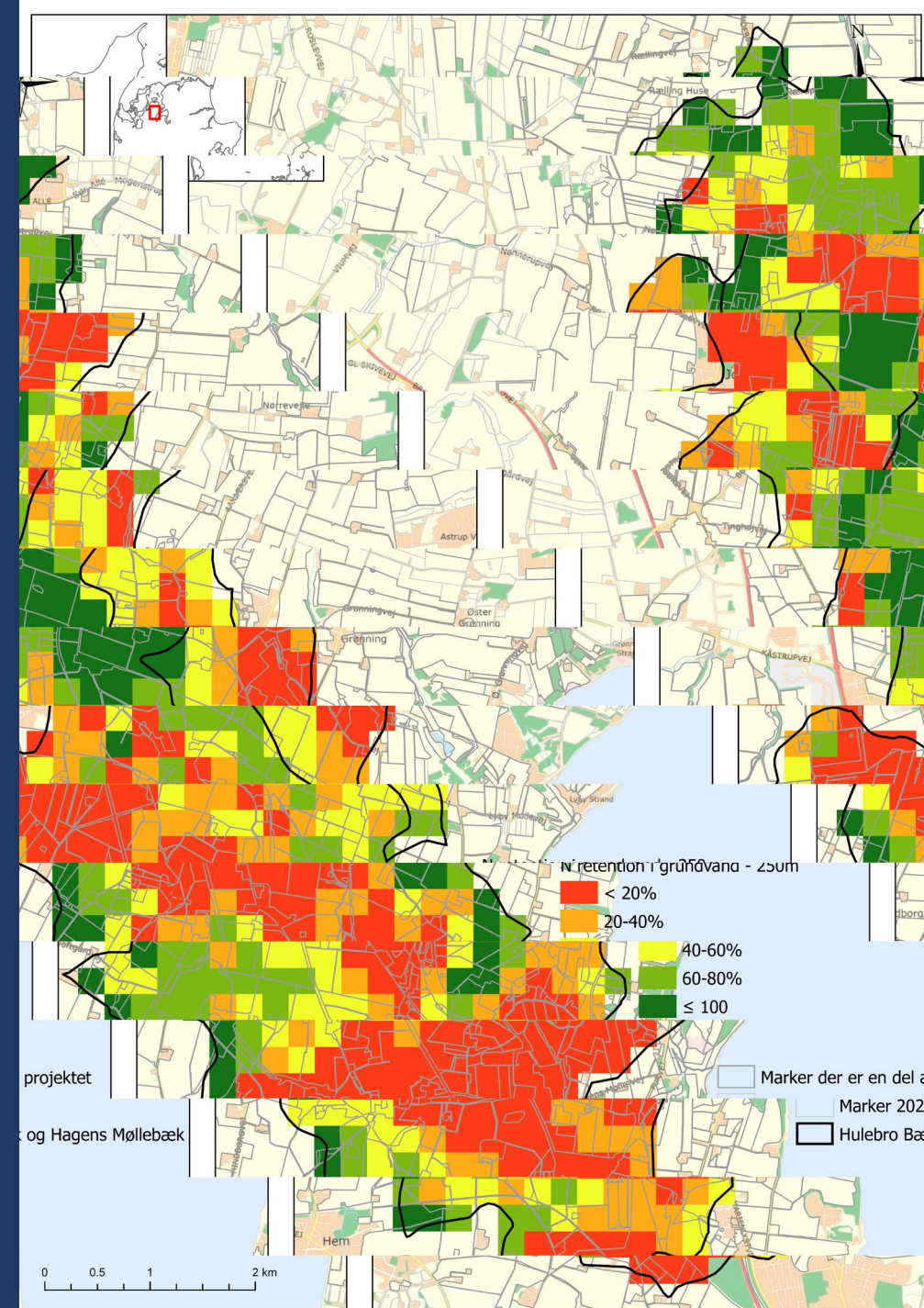

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

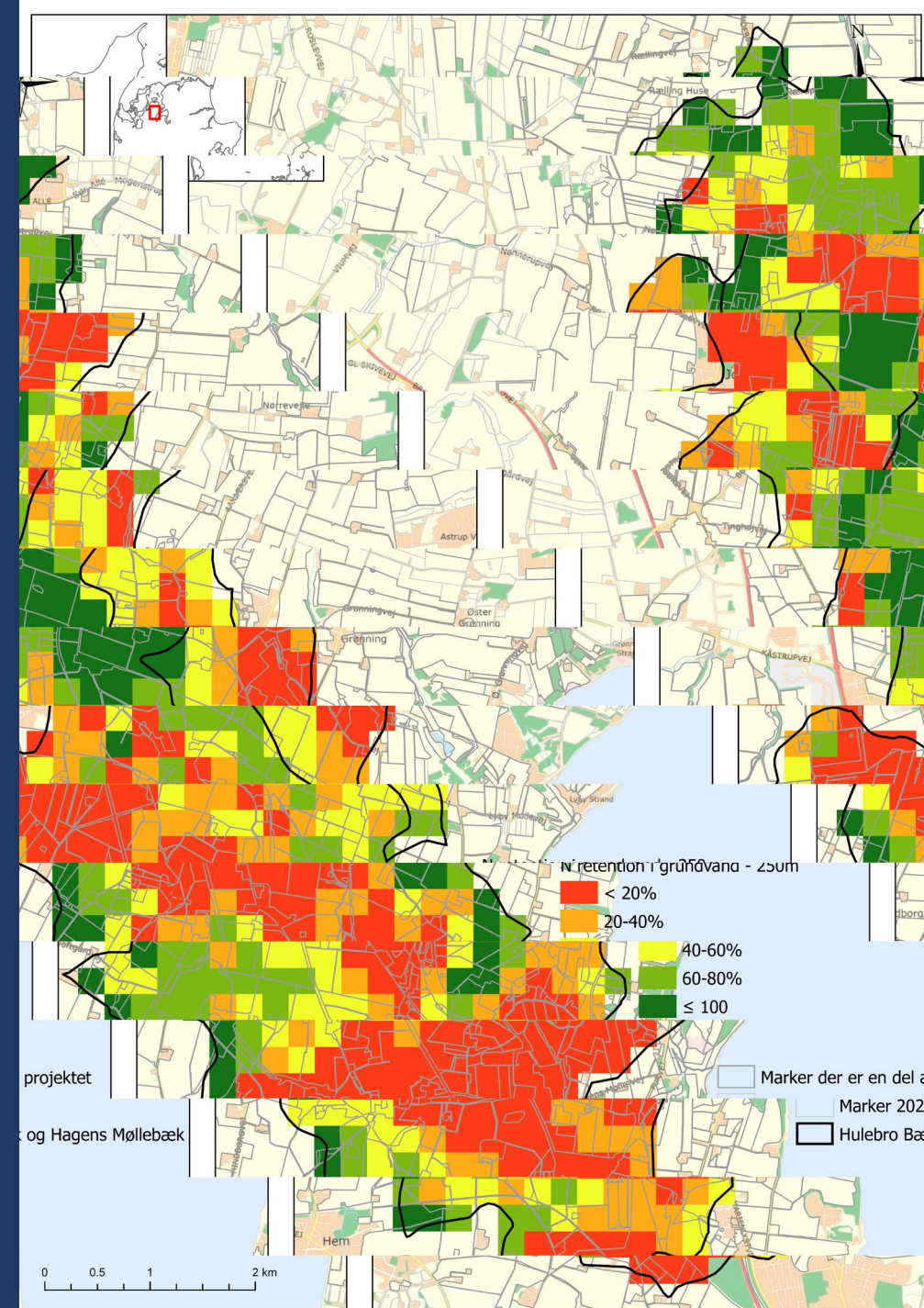

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

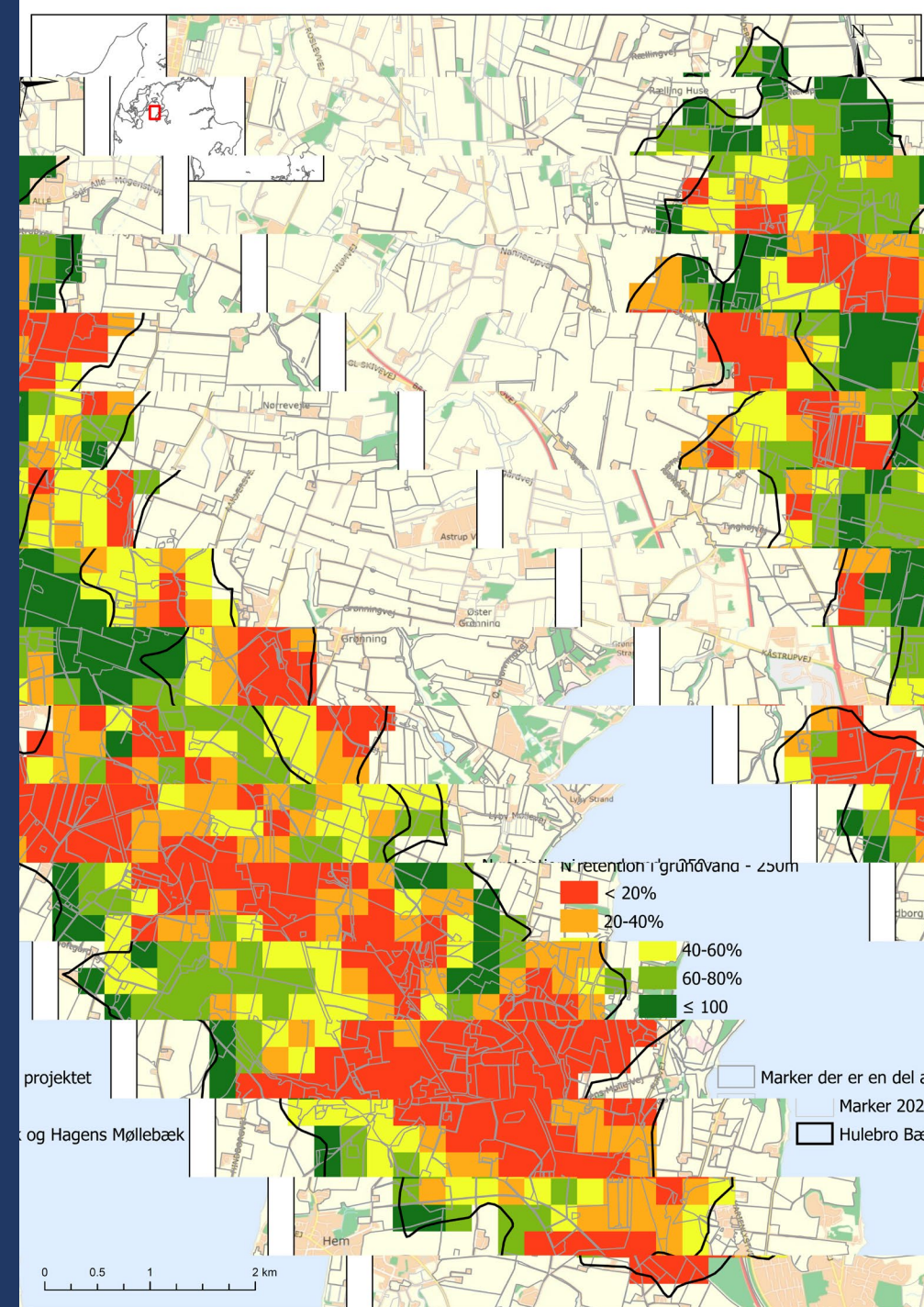

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

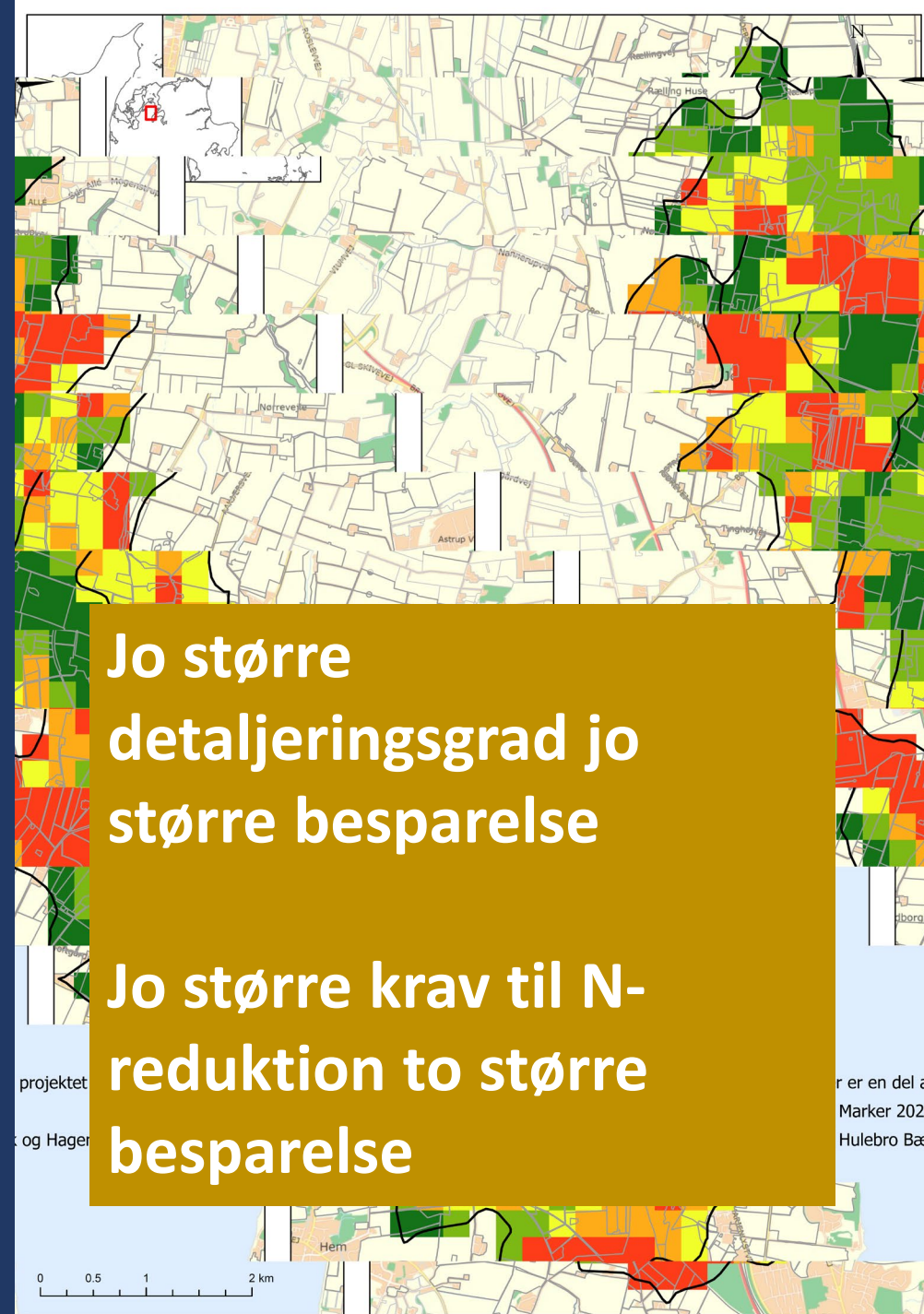

Økonomisk analyse på Salling

Interview med landmænd

	Scenarier Hulebro Bæk			
Krav til N-reduktion til Skive Fjord	8%		20%	
Koncept	MapField	National N-model	MapField	National N-model
Detaljerings-niveau	250 × 250 m	Én værdi	250 × 250 m	Én værdi
Behov for udtagning af landbrugs-areal	5%	10%	15%	27%
Reduktion i omkostninger ved MapField	112 DKK pr ha		232 DKK pr ha	

Jacobsen & Ørum, 2022

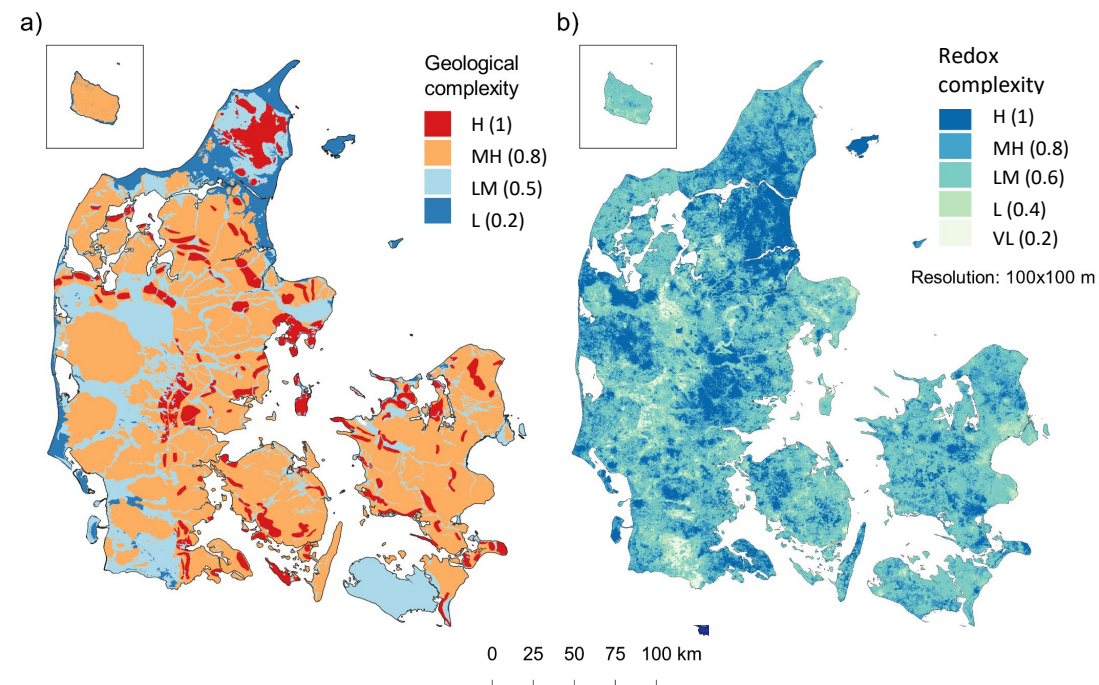

Omkostningseffektivitet

Prisoverslag: ca. 1250 DKK pr hektar

Implementering er en mulighed hvis:

- Store krav til N-reduktion
  - Målrettet N-regulering er en økonomisk fordel
  - Stor variation i N-retention mellem marker
- ↓
- Stor kompleksitet i hydrogeologi og redoxforhold i undergrunden

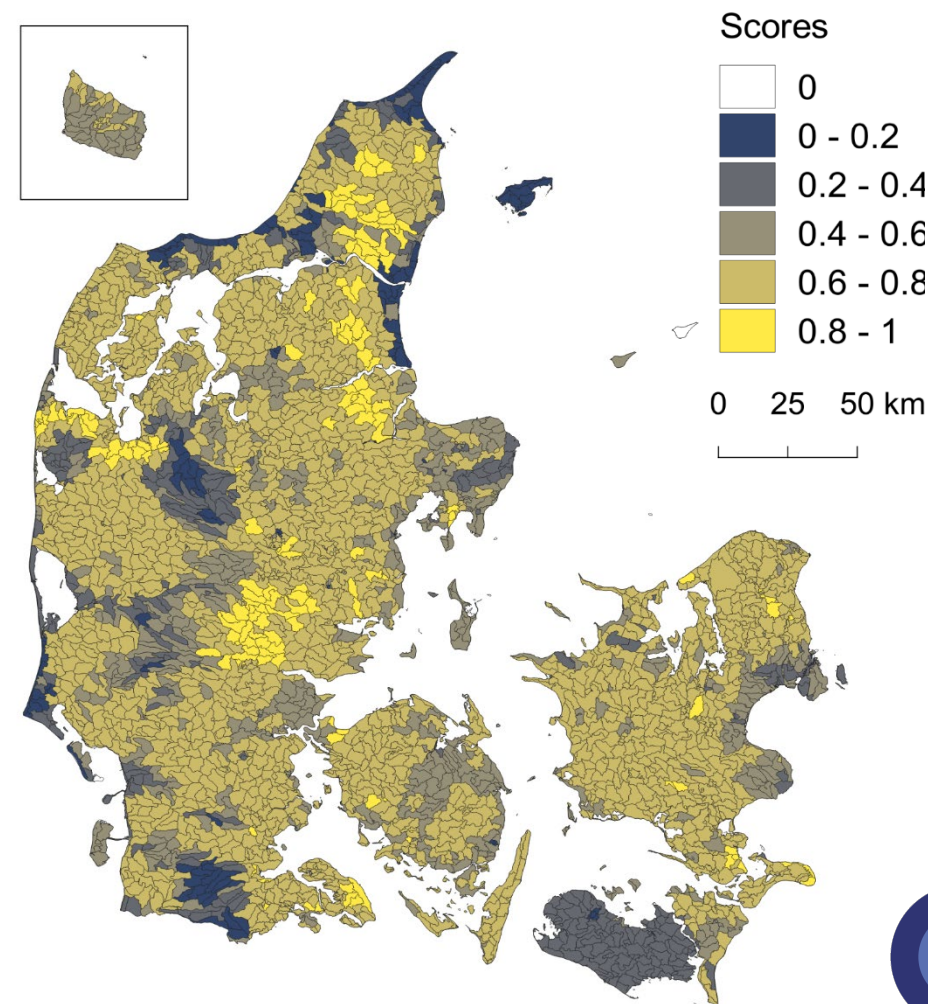

Sandersen, 2021
Voutchkova m.fl., 2021

Prioritering for implementering af N-MAP

høj score = høj kompleksitet af undergrunden

Arealer med højeste prioritet dækker 32% af landbrugsarealerne

Andre anvendelses- muligheder

- Jordforurening
- Råstofindvinding
- Arkæologi
- Grundvandsbeskyttelse

Opsummering

1. Teknologier og koncept er udviklet til brug i en målrettet N-regulering
2. N-retentionskortene viser et stort potentiale for målrettet N-regulering
  - Jo større krav til N-reduktion to større besparelse
  - Jo større variation mellem marker pga. kompleksitet jo større potentiale
  - Jo større detaljeringsgrad to større besparelse
  - Jo større detaljeringsgrad jo større usikkerhed
3. Prioriteringsværktøjet viser en vej til implementering
4. Viden fra MapField implementeres i den nationale N-model i et nyt projekt for Miljøstyrelsen

Formidling af resultater

+ 30 peer reviewed artikler
+ 16 reports

www.mapfield.dk

MapField
/innovationsfonden

MapField

[MapField](#) [Nyheder](#) [Publikationer](#) [Kontakt](#) [Engelsk](#)

Nyt koncept for kortlægning

Læs om konceptet for kortlægning af marker til målrettet regulering af kvælstofanvendelse i landbruget

Velkommen til MapField – Field-scale mapping for targeted N-regulation and management

I forskningsprojektet MapField samarbejder forskere, virksomheder, myndigheder og landbrug om at udvikle innovative miljøteknologier, der skal være med til at beskytte det danske grundvand, vandløb og fjorde mod kvælstofforurening samtidig med, at der skabes bedre produktionsvilkår for landbruget. Projektet startede d. 1. oktober 2018 og løber til udgangen af 2021.

MapField vil kortlægge undergrundens beskaffenhed ned til få meters nøjagtighed, som er afgørende for præcise forudsigelser af vandets og kvælstoffets (N) vej og omsætning fra den enkelte mark.

GEUS leder projektet og Innovationsfonden støtter det med 18.9 mill. kr.

Nyheder om MapField

[Sæmnummer i Vand og Jord om MapField projektets resultater](#)

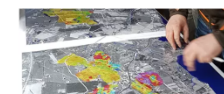
Publiceret 24-11-2022

[Invitation til MapField konference](#)

[Se alle nyheder](#)

[Om projektet](#)

[Partnere](#)

[Testområder](#)

[Publikationer](#)

Om projektet

Projektets varighed: 3 år og 3 måneder

Projektets budget: 29.7 mill. kr.

Innovationsfondens investering: 18.9 mill. kr.

[/innovation Fund Denmark](#)

Birgitte Hansen

Projektleder, seniorforsker
Grundvands- og Kvartergeologisk Kortlægning
De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS)

Mail: bgh@geus.dk
Telefon: 20555245

[GEUS' privatlivspolitik](#)

[Cookies](#)

